

FIONA RAE
VISTA

30.01-23.08.25

Text curatorial. Carolina Grau

Fiona Rae, que va estudiar Anglès a la universitat abans de deixar-ho per la facultat d'art, és molt rigorosa i precisa amb les paraules. Quan començarem a triar el títol d'aquesta exposició, volia trobar alguna paraula que en els tres idiomes (anglès, castellà i català) fos invariable i significàs el mateix, perquè qualsevol visitant pogués sentir-la com a pròpia. Això reduïa les possibilitats, i optàrem per *vista* per transmetre l'esperit de la mostra. Els tres idiomes comparteixen dos dels significats d'aquesta paraula:¹ d'una banda, és el panorama que se'ns ofereix d'alguna cosa especialment bella, normalment des d'un lloc privilegiat; de l'altra, la capacitat d'imaginar un futur o resultat possible. L'exposició «Vista», disposada en sales obertes, ofereix l'oportunitat de descobrir perspectives múltiples i connexions noves entre les setze pintures de gran format que presenta. Aquesta selecció d'obres, d'entre el 1997 i l'actualitat també ofereix l'oportunitat de contemplar l'evolució del llenguatge pictòric de Rae, la seva exploració de l'univers abstracte i les seves possibilitats, sempre amb un peu al territori de la figuració.

Al llarg de les tres darreres dècades, Rae ha desenvolupat un cos d'obra característic, ple d'energia inquieta, humor i complexitat, que desafia i expandeix les convencions modernes de la pintura. A les teles, de gran format, hi destaquen les composicions i un desordre elegant, que suggereix una inestabilitat sens dubte inspirada en l'experiència contemporània, així com en l'evolució de l'art i la cultura. Entre les seves influències contemporànies cal assenyalar el disseny gràfic, la moda, la música, la cal·ligrafia, l'animació i els videojocs. Cada sèrie de quadres explora exhaustivament les possibilitats de crear i de combinar imatges, per a la qual cosa s'inspira tant en l'entorn cultural com en les qüestions emocionals i intel·lectuals de la vida interior.

El 1987, Rae es va graduar en Belles Arts al Goldsmiths College, un centre eminentment conceptual amb una visió experimental de la creativitat i un enfocament democràtic dels materials i dels significats. S'hi animava els estudiants a crear una obra que tengués alguna cosa nova a dir, que s'implicàs en el món contemporani² i que no es limitàs a repetir llocs comuns. També se'ls demanava que parlassin de la seva obra en grups de seminaris dirigits per artistes com Michael Craig-Martin i Richard Wentworth. El 1988, juntament amb companys del Goldsmiths, Rae va participar a «Freeze», la famosíssima exposició organitzada per Damien Hirst en un edifici abandonat dels molls de Londres. Aquell episodi va marcar l'inici del grup Young

1 En castellà i en català es refereix, a més, als òrgans i al sentit de la visió.

2 Maloney, Martin. «Everyone a Winner! Selected British Art from the Saatchi Collection 1987-1997». A: *Sensation: Young British Artists from the Saatchi Collection*. Londres: Thames and Hudson - Royal Academy of Arts, 1997, p. 26.

British Artists (YBAs),³ que es donà a conèixer per una actitud oberta respecte als materials i als processos, l'ús d'objectes trobats, les tàctiques de xoc i la seva mentalitat empresarial.

Gairebé una dècada després, el 1997, es va inaugurar a la Royal Academy of Arts (Londres) l'exposició avui coneguda com a referent del nou art britànic: «Sensation», una selecció d'obres de la col·lecció Saatchi que reflectia el caràcter emocionant i dinàmic d'aquella època al Regne Unit, quan el fenomen Cool Britannia celebrava la cultura juvenil britànica representada per artistes YBA, músics de *britpop*, l'escena de clubs i les revistes de cultura juvenil. En la visita privada, record molt bé el quadre de Rae *Untitled (Sky Shout)* (1997), que condensava l'energia d'aquell període amb el seu sentit del moviment i la reconfiguració constants. L'obra, que s'inclou a «Vista», pertany a la sèrie «Black & White», de llenços grans, en què uns discos de colors vius esquitxen un fons en blanc i negre, mentre que la superfície es dinamitza i es desestabilitza amb pinzellades també en blanc i negre. De la mateixa sèrie podem veure *Bird House* (1997), que deixa més al descobert el fons lluminós estergit, per la superfície agitada del qual es desplacen els ulls constantment. Ambdós títols remetent a l'altitud i als espais oberts: en aquell moment, l'artista vivia en un apartament d'un pis alt, a Barbican Estate, amb Londres als peus. En paraules de Rae, era «un poc com viure en una nau espacial [...], era una experiència veritablement contemporània i volia que els quadres que estava fent ho reflectissin una mica.»⁴

Rae treballa en sèries, sempre a partir d'una idea o d'un element que explora mitjançant les marques o els gestos de l'abstracció. En les seves composicions, que són improvisades, juxtaposa marques de pintura i elements improbables, i s'entrega a la llibertat de modificar-ne radicalment els components i les fonts d'inspiració. L'obra *Creature* (1998) pertany a la sèrie «Black», caracteritzada per uns fons ombrívols i densos que ens transporten a un espai fosc; una vista al buit intergalàctic. Els rectangles de vores ben definides que es distribueixen per la tela contrasten i es combinen amb unes pinzellades que desprenen sensualitat i moviment. El títol, que ens fa pensar en uns monstres vigilant en un escenari de ciència-ficció, com els d'*Alien* o *Depredator*, ens confronta amb una obra inquietantment sinistra.

A la dècada del 2000, l'artista inaugurà una nova manera de treballar quan va començar a emprar el Photoshop per projectar les formes geomètriques dels seus quadres. El resultat, la sèrie «Fufanu», mostra un univers pictòric connectat amb la pantalla de l'ordinador, i reflecteix en els seus equivalents plàstics moltes de les noves convencions visuals de la generació digital. Els fons són monocroms, en blaus foscos suaus o en violeta, i unes lletres i símbols ambigus amb tipografies contemporànies floten a la superfície, algunes amb aspecte tridimensional, i interactuen amb unes pinzellades relativament escasses però distintives. Il·luminen l'espai pictòric unes polvoritzacions d'esprai rosa o blanc semblants a les llums de neó d'un anunci en el clarobscur d'una atmosfera lúgubre. Pel que fa a *Angel* i *A Matter of Life and Death*, ambdues de l'any 2000, em recorden *Blade Runner*, la pel·lícula futurista i *cyberpunk* amb uns paisatges de ciutat boirosa i grisa vista des de l'interior d'un *spinner*, els cotxes voladors del film.

Rae continua explorant l'ús de les lletres com a elements compositius a la sèrie següent, anomenada «Font», l'humor i el sentit del joc de la qual es fan evidents a *Rodeo* (2001). Originalment, la paraula *rodeo* es referia a l'acció d'arreglar bestiar, encara que després va evolucionar fins a convertir-se en el nom d'un espectacle que exhibeix les habilitats dels *cowboys* nord-americans. Al quadre, amb el fons blanc, hi apareixen uns cercles lluentos envoltats d'ombres grises, dispersos entre lletres a l'estil americà, en verds i taronges pàl·lids. Estrelles vermelles, traços llargs fets amb ceres, cal·ligrafia en negre i dibuixos inspirats en el còmic interactuen amb dinamisme; es podria considerar una visió irònica d'un *rodeo*. Rae ha reconegut la

3 El primer que va emprar l'expressió «young British artists» per parlar de Hirst i de la resta d'artistes joves va ser Michael Corris a *Artforum*, el maig de 1992. L'acrònim YBA es va encunyar més endavant, el 1996, a la revista *Art Monthly*. Vegeu la pàgina web de la Tate Gallery: <<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/y/young-british-artists-ybas>>.

4 Entrevista amb Simon Wallis. A: *Fiona Rae*. Nîmes: Carré d'Art – Musée d'art contemporain de Nîmes, 2002, p. 69.

influència de Jenny Holzer i Barbara Kruger, amb els seus replantejaments i representacions subversives del llenguatge i del poder de la publicitat.⁵

El 2004, Fiona Rae va ampliar el seu lèxic per incloure unes imatges pròpies del dibuix animat, que s'entrellaçaven en un univers abstracte i mantenien una ambigüitat intrigant. Les dues sèries resultants, «Font, Image, Pour» i «Panda», destaquen per les paletes cridaneres, que es desborden per la superfície en composicions iconoclastes, líriques i alegres. És una explosió de vitalitat que combina pinzellades fluides amb regalims i formes estergides que ben bé podrien ser adhesius infantils de pandes, flors, estrelles i Bambis. Les pintures, denses, transmeten la sensació d'un espai exòtic i lúdic, amb capes de llenguatges pictòrics diversos. A *Look!! Look!! Look!!* (2006), alguns d'aquests Bambis estan connectats per ràfegues de línies llançades com si fossin raigs làser, envoltats d'explosions de pintura. Per la seva banda, *Shifting sands dusts its cheek in powdered beauty* (2010) presenta pinzellades fosques i acolorides que camuflen el que potser és una escriptura en cursiva. El títol *Touch your world* (2013) prové d'una tècnica d'improvisació teatral en què l'actor ha d'imaginar-se el seu món tan intensament que sigui capaç de tocar-lo i, així, aconseguir que el públic el percebi com a real. També fa referència a la història del manga sobre Xie Cheng, un al·lot que no veu els colors fins que coneix una al·lota que l'ajuda. En aquest quadre, els blaus profunds i els degotejos grisos creen un entorn aquàtic per a estrelles roses amb línies taronges, minúscules línies puntejades que perfilen un panda i, possiblement, les formes disperses d'altres pandes, la qual cosa deixa entreveure un paisatge ple d'esperança, temor i color.

«Allò atractiu de la pintura», ha afirmat Rae, «és que no hi ha cap solució. Sempre t'evita... és un procés sense cap possibilitat d'arribada.»⁶ Després de gairebé tres dècades utilitzant el color als seus quadres, el 2014 Rae es va desafiar a si mateixa, com havia fet des dels seus dies d'estudiant d'art, i va redefinir la seva pràctica per fer treballs al carbonet sobre paper, seguits de la sèrie de pintures «Greyscale», la paleta de la qual consisteix només en blanc, negre i tons de gris. Aquí s'exposen tres d'aquestes obres al carbonet —inspirades en el manuscrit xinès del segle xiii «Nou dracs», de Chen Rong—, amb representacions en tinta negra de dracs i núvols que entren i surten del camp visual. Els dibuixos al carbonet de Rae contenen una figura conceptual, aparentment en un estat d'autodestrucció, amb l'energia vibrant d'un dibuix animat. Mentre realitzava aquestes peces, Rae tenia present l'obra de Rauschenberg *Erased de Kooning Drawing* (1953), amb la intenció d'integrar simultàniament l'acte creatiu de de Kooning i l'acte de destrucció de Rauschenberg.⁷ Com *Figure 1g* (2014), totes les obres de la sèrie «Greyscale» són improvisades, i només recorren a marques que poden fer-se amb un pinzell i pintant «humit sobre humit». Les teles en vertical suggereixen una figura, alhora que es mantenen decididament abstractes.

El 2017, l'artista va eliminar de la seva paleta el negre i els seus derivats, i va començar la sèrie «Pastel», en què utilitza colors que per si mateixos suggereixen tons artificials i màgics. Aquest treball sobre la gradació cromàtica es va convertir en la base d'una coreografia teatral de formes i gestos pictòrics que vacil·len al límit de l'univers figuratiu. *Snow White changes into something rich and strange* (2017) presenta el que podria ser una figura fragmentada, amb fletxes, ales de fada i cintes en núvols de llum: una vista a un escenari fantàstic de conte de fades.

La sèrie «Abstracts», començada el 2019, consisteix en obres a l'aiguada i aquarel·la sobre paper que serviren com a esbossos per a les pintures de gran format. A *Abstract 9* (2019), on veim una sèrie de marques de pinzell, cada gest es presenta com a tal sense pretendre suggerir una figura, un paisatge o qualsevol altra cosa. Tanmateix, com escriu Rae, «si hi ha referències i associacions més enllà de la presència de cada marca, és per la inevitable filtració (i plaer) dels

5 Entrevista a Fiona Rae: *From Art School to Artist*. Christie's, 2015.

Disponible a: <<https://www.youtube.com/watch?v=QFcOYEuz05g>>.

6 Kent, Sarah. «Fiona Rae». A: *Shark Infested Waters: the Saatchi collection of British Art in the 90's*. Londres: Zwemmer, 1994, p. 77.

7 Conversa amb Martin Herbert a Fiona Rae. Londres: Timothy Taylor Gallery, 2015, p. 3.

nostres sistemes de llenguatge.»⁸ I afegeix que «a més, una pintura abstracta allunya simultàniament l'espectador de la contemplació d'imatges mentals vívides perquè insisteix en la seva pròpia presència immediata en el món.»⁹

Seguint amb la seva passió pel llenguatge escrit, Rae treballa des del 2021 en la sèrie «Word», en què experimenta amb frases i paraules de poemes, cançons o pel·lícules que trasllada a la tela. Rae considera aquestes obres com una investigació en curs sobre les possibilitats de l'abstracció, i afirma que la seva intenció no és il·lustrar el significat o l'emoció d'una citació determinada, ni procurar que les paraules i les oracions siguin intel·ligibles. En treballar alhora amb els sistemes lingüístics de l'abstracció i de la literatura, Rae crea unes obres que juguen d'una manera intrigant amb la llegibilitat i l'abstracció pura. Disposades cronològicament en un mur llarg, les quatre peces exposades d'aquesta nova sèrie ofereixen una panoràmica de com Rae ha desenvolupat aquest nou llenguatge híbrid. Cadascuna és d'un any diferent, i els quatre títols, inscrits a la tela, procedeixen, respectivament, d'una obra de teatre, una pel·lícula, una animació i un poema. La pintura final (i més recent), *Your shadow at morning striding behind you* (2025), és la que presenta una composició més densa, amb rectangles, cercles i triangles que sostenen cada paraula pictòrica. Com a imatge de l'exposició hem seleccionat un detall d'aquesta darrera obra, les pinzellades de la qual actuen com a objectes en l'espai, com a escultures o paisatges, núvols o vent. Amb les imatges dins d'imatges, Rae representa el nostre món contemporani ple d'espais reals i irreals, i ens ofereix unes vistes fascinants amb tot el seu moviment, color, optimisme i, encara més important, llibertat creativa.

WWW.ESBALUARD.ORG
#FIONARAEESBALUARD

⁸ Nota de premsa de l'exposició «Fiona Rae: Abstracts» a la Galerie Nathalie Obadia (París, desembre de 2019). Disponible a: <https://www.nathalieobadia.com/usr/documents/exhibitions/press_release_url/18/cp-uk-fiona-rae.pdf>.

⁹ Ibid.